



Læreplan og dybdelæring

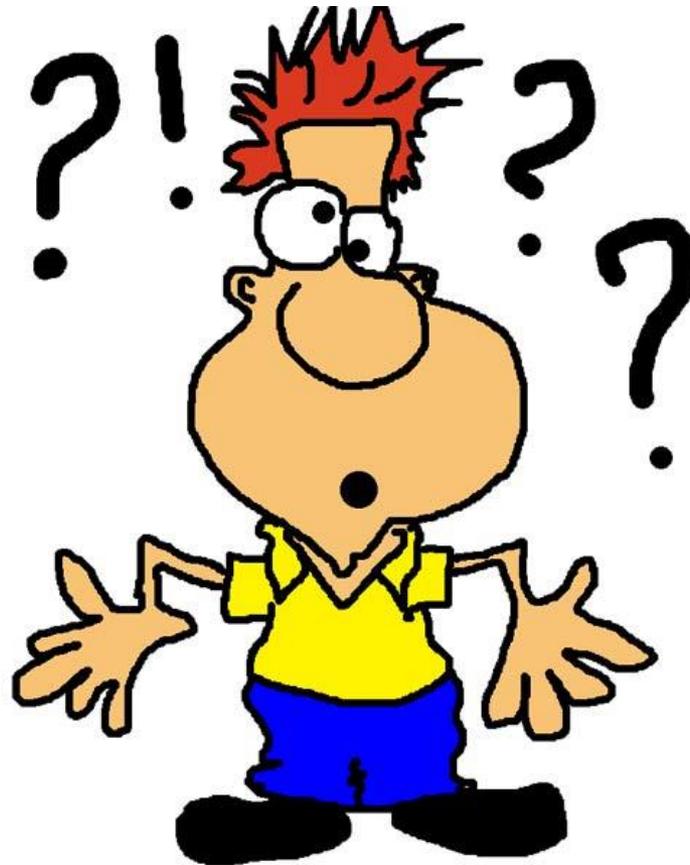


Bente Forsbakk

Førstelektor i pedagogikk
Nord universitet, Bodø

www.nord.no

Dybdelæring?



Pressemelding 26.06.18

”Vi fornyer fagene og gir elevene rom for å lære mer og lære bedre. Vi gir også skolen et verdiløft. Det vil forberede elevene bedre for livet etter skolen og for fremtidens arbeidsliv, sier kunnskaps- og integreringsminister Jan Tore Sanner”



”Innretningen på mange av fagene endres og flere skal bli mer praktiske og mindre teoritunge enn før.

Et viktig prinsipp for læreplanene blir at elevene skal få rom til å gå i dybden på fagene, se sammenhenger mellom fagområder og utvikle evnen til å reflektere og tenke kritisk”



Læreplan og dybdelæring, hva så?

- Hva sier sentrale dokument om begrepet
- Dybdelæring v.s overflatelæring
- Kunnskapsbegrepet og kjerneelementer i fag litt hjelp på veien?
- Vurderingens form – tradisjoner
- Lærebokas plass
- Men er nå dybdelæring noe som er nytt i skolesammenheng?
- Om dybdelæring er tingen ?

Dybdelæring

Vi definerer dybdelæring som det å gradvis utvikle kunnskap og varig forståelse av begreper, metoder og sammenhenger i fag og mellom fagområder.

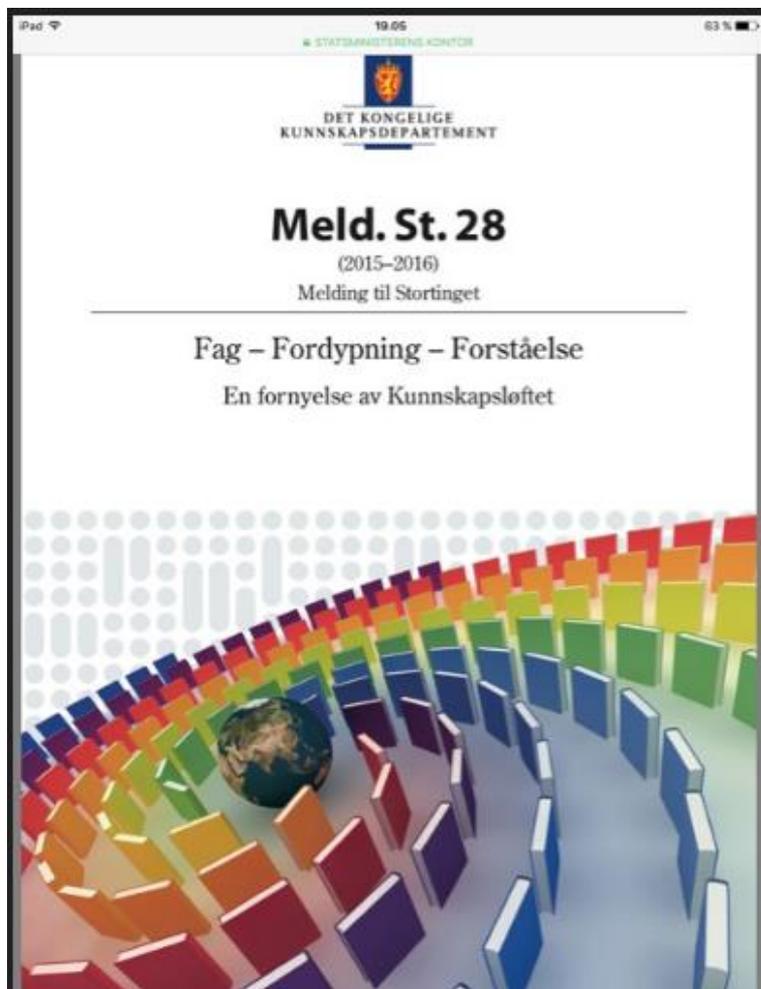
Det innebærer at vi reflekterer over egen læring og bruker det vi har lært på ulike måter i kjente og ukjente situasjoner, alene eller sammen med andre.

Kilde: Fastsatte retningslinjer for læreplanutvikling

I retningslinjene for utforming av de nye fagplanene finner vi i tillegg dette:



- Verdigrunnlaget skal prege dybdelæringen
- Overordnet del beskriver hvilke verdier og prinsipper som grunnopplæringen skal bygge på
- Opplæringens verdigrunnlag skal prege dybdelæringsprosesser, slik at vi utvikler gode holdninger og dømmekraft og evnene til refleksjon og kritisk tenkning, og til å foreta etiske vurderinger

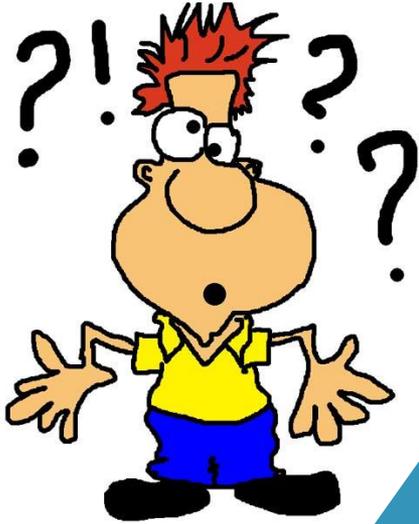


Overflatelæring
- innlæring av
faktakunnskap uten at
kunnskapen settes i
sammenheng –
kunnskapsoverføring...

Dybdelæring
- kvalitet på
læringsprosess og
læringsutbytte. Eleven
utvikler god og varig
forståelse og kan bruke
det han har lært.

(Meld. St. 28 (2015-2016), s. 33).

Er det uproblematisk å sette disse begrepene i et totalt motsetningsforhold?



overflatelæring

dybdelæring



Med blikk inn i matematikken:

Overflatelæring - innlæring av faktakunnskap uten at kunnskapen settes i sammenheng – kunnskapsoverføring...

Dybdelæring - kvalitet på læringsprosess og læringsutbytte. Eleven utvikler god og varig forståelse og kan bruke det han har lært.

(Meld. St. 28 (2015-2016), s. 33).

- **Frostad (2005)** *prosedyre kunnskap - konseptuell kunnskap*
- **Skemp (1989)** *instrumentell forståelse - relasjonell forståelse*
- **Rittle-Johnson (2017)** konseptuell kunnskap, prosedyrekunnskap og prosesskunnskap utvikles i en helhetlig dynamisk prosess der kunnskapselementene i matematisk kompetanse samspiller og beriker hverandre.

Dybdelæring må jo rette seg inn mot en kompetanse?
Kunnskap, ferdighet

Hvilket kompetansebegrep snakker vi om her?



Kompetanser i fagfornyelsen

(fra NOU 2015:8, Fremtidens skole)

- Fagspesifikk kompetanse
- Kompetanse i å lære
(metakognisjon og selvregulert læring)
- Kompetanse i å kommunisere, samhandle og delta
(lesing, skriving, muntlig kompetanse, samhandling og deltagelse, demokratisk kompetanse)
- Kompetanse i å utforske og skape
(kritisk tenkning og problemløsning, kreativitet og innovasjon)

(Meld. St. 28 (2015-2016), s. 40).

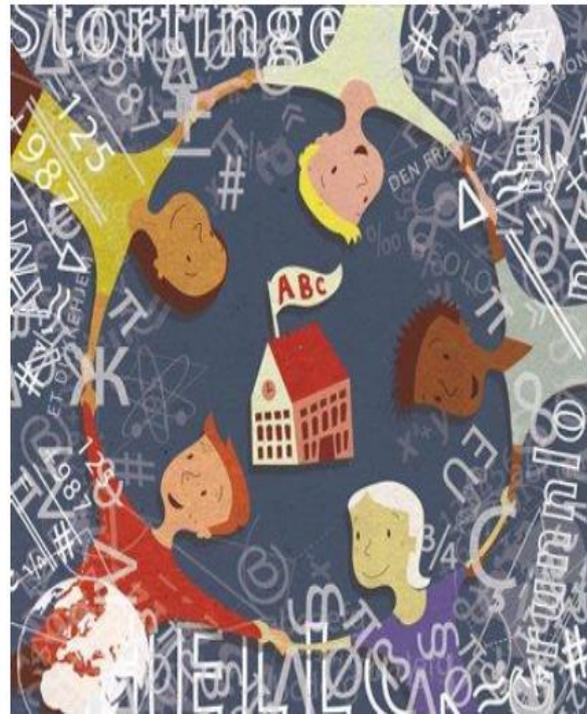


Ny kompetansedefinisjon i Overordnet del

«Kompetanse er å **tilegne seg** og **anvende** kunnskaper og ferdigheter til å mestre utfordringer og løse oppgaver i **kjente og ukjente sammenhenger og situasjoner**.

Kompetanse innebærer **forståelse** og evne til **refleksjon og kritisk tenkning**.»

- Meld. St. 28



For å få litt mer hjelp til innsikt kan kjerneelementer for fag hjelp?

- Beskriver de mest sentrale **begrepene, kunnskapsområdene, tenkemåtene, metodene og uttryksformene** i faget.
- Bindeleddet mellom overordnet del og kompetanse

Kjerneelementer i faget matematikk

- Utforsking og problemløsning
- Modellering og anvendelser
- Resonnering og argumentasjon
- Representasjon og kommunikasjon
- Abstraksjon og generalisering
- Matematiske kunnskapsområder



Utforsking og problemløsning

- Utforsking handler om at elevene leter etter mønstre og finner sammenhenger. Elevene skal legge mer vekt på strategiene og framgangsmåtene enn på løsningene.
- Problemløsning handler om at elevene utvikler en løsningsmetode på et problem de ikke kjenner fra før. Algoritmisk tenking er viktig i prosessen med å utvikle strategier og fremgangsmåter og innebærer å kunne bryte ned et problem i delproblem som kan løses systematisk.

Vurderingens form

– dagens praksis utfordringer og styrker?

Utforskning og problemløsning
Modellering og anvendelser
Resonnering og argumentasjon
Representasjon og kommunikasjon
Abstraksjon og generalisering
Matematiske kunnskapsområder





Verdier og prinsipper må med INN i klasserommet

- Verdigrunnlaget skal prege dybdelæringen
- Overordnet del beskriver hvilke verdier og prinsipper som grunnopplæringen skal bygge på
- Opplæringens verdigrunnlag skal prege dybdelæringsprosesser, slik at vi utvikler gode holdninger og dømmekraft og evnene til refleksjon og kritisk tenkning, og til å foreta etiske vurderinger

Men er nå dybdelæring noe som er nytt i skolesammenheng?



Det er vi jo ikke uenig i? Dette det jo ikke ukjent? Er det ikke dette vi har vektlagt i klasserommet?

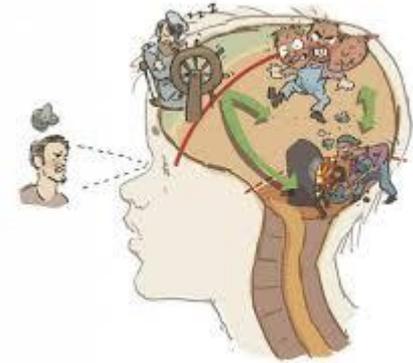
Og kanskje nettopp fordi det er så kjent så går vi ikke helt "inn" i begrepet i lys av verdier og prinsipper og utfordrer egen praksis/skolens praksis?

Kritisk blikk på dybdelæring og overflatelæring som begrep

- Utviklet av forskere på 1970 og 1980-tallet ifbm studenters læringsstrategier for å lære teoretiske kunnskaper
- Den unge elevens læring vs. studenten?
- Er dybdelæring det samme for studenten som for en elev i skolen der læring, utvikling, sosialisering og danning ivaretas?

(Dahl og Østern, 2018)





DYBDE//LÆRING

”Dybdelæring innebærer at elevene bruker sin evne til å analysere, løse problemer og reflektere over egen læring til å konstruere helhetlig og varig forståelse” (se

Ludvigsensutv. NOU 2014:7)

Er ikke dette bare læring?

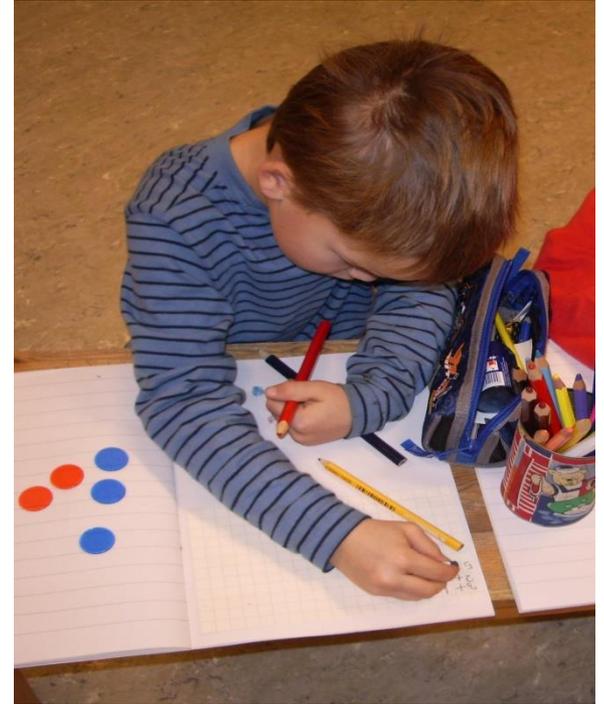
Memorering v. s. refleksjon

Dybdelæring forutsetter visstnok mer kognisjon i læringen? Så det er **det** elevene trenger?

(Dahl og Østern, 2018)

- Hvorfor har dybdelæringsbegrepet så sterkt slagside mot kognitiv orientert læringslitteratur?
- Hvordan lærer de yngste elevene?
- Hva med kroppsliggjort læring?
- Grovmotorisk læring, sansing, intensitet, anelser, kroppstemninger?
- Dybde i læringen handler om ”å trekke kroppen med”
- Læring som **skaping**

(Dahl og Østern, 2018)





Hvor er fokuset i våre diskusjoner?

- Dybdelæring som fenomen
- Hva med aktøren her ELEVEN – ”den dybdelærende”
 - Hva opplever og gjør ELEVEN mens han lærer?
 - Hva vektlegges i samhandlingene i klasserommet?
 - Språkets rolle?
 - Motivasjon? Mestringsmotivasjon?
 - Hvordan støtter og rammer læreren inn elevens aktivitet?

”Nyere forskning viser at såkalte ikke-kognitive eller sosiale og emosjonelle ferdigheter er viktige for faglig læring og for å lykkes i samfunns- og arbeidsliv ”(Mld. St.28)

eks :

- Utholdenhet
- Samarbeidsevne
- Nysgjerrighet
- Evne til å jobbe målrettet
- Evne til å takle motgang



Nb gårdagens
rapport

To ulike tilnærminger til dybdelæring

Kognitive tilnærminger

Utvikle
langtidshukommelsen
Forstå og bruke
kunnskapen i nye
situasjoner

Sosiokulturell tilnærming

Kobler sammen
elevens individuelle
kognitiv utvikling med
det sosiale samspillet
med lærer og mellom
elevene

- Elevene skaper kunnskap
- Læring i dialog
- Eleven som aktør

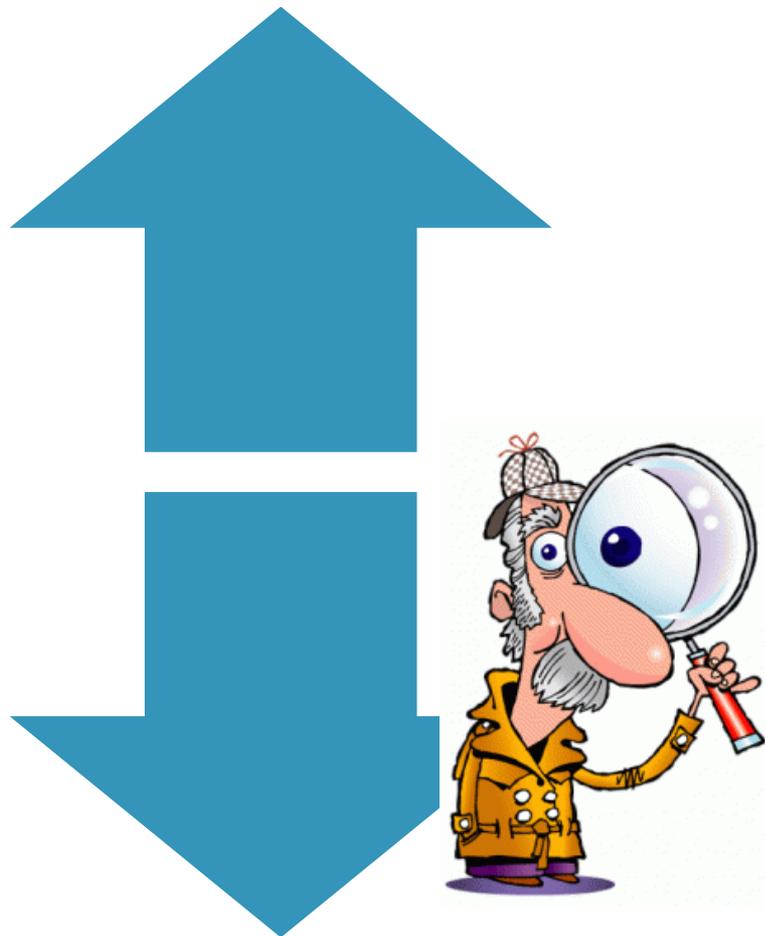


Hvordan lærer vi elevene om dialog og læring i gruppe?

- Gruppedynamikk
- Kommunikasjonsteknikk
- Om herseteknikker
- Maktforhold
- Turtaking
- Ledelse



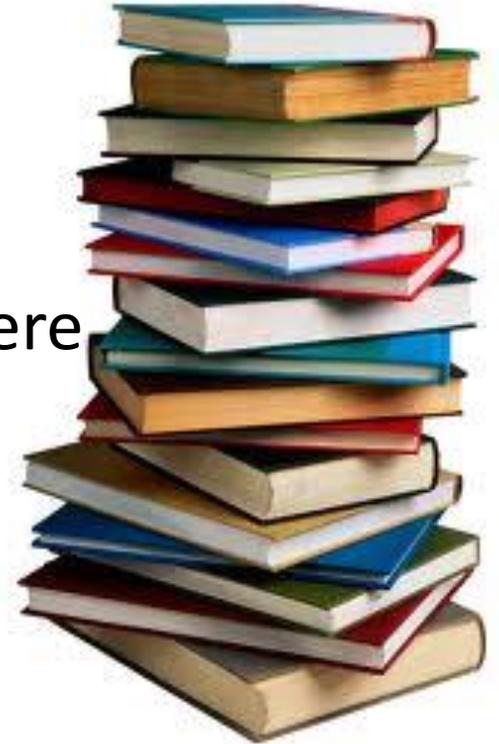
Klasselederen veileder eller formidler? Ja-takk, begge deler



Prosess
Samtale
Veilede på faglig prosess og gruppeprosess
"være tettere på"

Lærebokas plass

- Har overlevd det meste av revisjoner
- Har alltid hatt høy status og kan fungere som den "egentlige læreplanen"?
- Hvilken status vil læreboka få med ny læreplan?



Dybdelæring skal bli mulig ved at:

- Fagenes kjerneelementer for fag tydeliggjøres
- Tydelig vektlegging/prioritering i fagene
- Færre kompetansemål



Om svaret et DYBDELÆRING, hva er det da som må videreutvikles i klasserommet?

- Synliggjøring av opplæringens verdigrunnlag?
- Lærerrollen?
- Språkets rolle?
- Lærebokas plass?
- Enkeltelevens læring- læring i samspill?
- Tverrfaglige tema og læring på tvers av fag?
- Arbeidsmåter ? ”du lærer med beina det sitter i hodet”
- Skolens kollektive praksis v.s individuell praksis?



Dybdelæring?

